

# Karhu ja sen toveri Susi: Putinin petomainen kielikuvapolitiikka

Ilkka Huuskonen

¶¶ Vahva tekee heikommasta syyllisen. Kuulemme tästä paljon esimerkkejä historiasta. (Vladimir Putin, 2013.)

¶¶ Vahva syyppään aina saa heikommasta. Se on tuttua meille jo historiasta. Mutta historiaa en nyt kerrokaan, vaan tarinan Tarinasta. (Ivan Krylov, 1808.)

Venäjän presidentti Vladimir Putin tekee politiikkaa kielikuvin: Hän antaa vanhoista saduista tuttujen eläinhahmojen puhua puolestaan. Putinin kielikuvien satiiri osuu aikamme kansainvälisen politiikan ilmiöihin ja tapahtumiin yhtä terävästi kuin satukirjailija Ivan Krylovin eläinsadut tsaarinajan venäläiseen yhteiskuntaan. Tsaarin sensuuri ei kyennyt siihen, eivätkä kykene aikamme politiikan säännötkään – nimittäin katkaisemaan eläinsadulta sen poliittista kuonoa ja satiirista häntää. Kielikuva on ikivanha reto-

riikan tehokeino ja nerokas politiikan ilmaismuoto. Se selittää poliittisia asiakysymyksiä kadunmiehelle ymmärrettävällä tavalla ja muokkaa yleisiä käsityksiä. Suuri yleisö tietää etsiä merkityksiä kielikuvien takaa, ja Putinin yleisö löytää etsimänsä. Se tunnistaa Äiti-Venäjän kiviäidalla ympäröidyksi Karhun kotimetsäksi, kansainvälisen järjestyksen luonnon sanelemaksi ravintoketjuksi ja toveri Suden jolkottelevan samalle saaliille lännestä. Lisäksi tarinassa on muitakin hahmoja. Ja sen, joka tunnistaa itsensä joksikin niistä, kannattaa pohtia tarkoin omaa rooliaan tulevilla juonenkäänteissä.

## Mystistä realismia

Sadut ja tarinat ovat aina olleet hyvin venäläinen ja Venäjän kansan rakastama aihe. Ne herättävät mielikuvituksen ihmeellisen maailman. Samalla ne kuitenkin liittyvät tiedostamatta moraalikäsitteisiin. Tarinalla on merkitystä, sillä se avaa suhteiden dynamiikkaa paremmin kuin mikään muu. Tarinassa sopusointuisen alkumaiseman rikkoo jokin tapahtuma. Tarinan hahmot joutuvat erilaisiin seikkailuihin, joista selvydyttyään ne elävät onnellisina elämänsä loppuun saakka. Sankarin puolella halutaan olla, sillä se on turvallista. Myös valtiomiesten poliittiset linjat ovat loogisia, kun ne voidaan yhdistää tarinan vaiheiden kulkuun. Tämä kaava ei toimi aino-

astaan Venäjällä, vaan noudattelee kulttuureista riippumatonta tapaa hahmottaa maailmaa. Sankari ei kuitenkaan voisi olla sankarillinen ilman vaaroja. Myös paha vihollinen tarvitaan. Vaikka poliitikoilta odotetaankin satusetiä enemmän uskottavaa kerrontaa, fiktio ei ole politiikan sääntöjen vastaista. Kun Putin kertoo metsän eläinten seikkailusta, yleisö nyökyttelee päätään. Moni lapsi saattaisi luulla puheita satuhetkiksi, mutta kun kertojana on Venäjän presidentti, Karhusta tulee poliittinen hahmo, jonka kynnet ovat rikastettua uraania ja hunaja raakaöljyä.

¶¶ Ne yrittävät aina kahlita karhun ja repiä irti sen kynnet ja hampaat.

Ja jos näin tapahtuu, karhua ei tarvita enää.

Kun karhu menettää hampaansa, se voidaan täyttää. (Vladimir Putin, 2014.)

Vladimir Putin on monestakin syystä yksi aikamme mielenkiintoisimmista poliitikoista. Hänen tyyliinsä noudattelee venäläistä johtajakulttia, jossa historian merkittävimmät suurmiehet ja venäläisyyden suurimmat tulkit ovat aina olleet taitavia puhujia. Putin on saanut poikkeuksellisen laajan kannatuksen kansalta, joka on joutunut tyytymään samaan osaan kuin entisessä suurvallassa. Kansan muisti ei kuitenkaan ole lyhyt, sillä Putin on suosittu myös nuorten venäläisten keskuudessa. Erityisesti vahvojen tunteiden herättäjänä hän on mestarillinen. Putinista on tehty populaarikulttuuria, julkaistu sankarikuvia ja rakennettu mystistä hallitsijaa. Putin on rakentanut kerronnallaan Venäjää kansainvälisen politiikan ravintoketjun huipulla olevaksi suurpedoksi. Äiti–Venäjä on Karhun kotimetsä, jolla ei ole tarkkoja fyysisiä rajoja. Siihen kuulumaton yksilö on Homeroksen ajattelun tapaan ”veljeä, lakia, kotiakin vailla”. Myös Putin itse on poliittisena hahmona poikkeuksellisen fiktiivinen: ei mikä tahansa poliitikko, vaan siperiantiikereitä ja jääkarhuja kesyttävä supersankari, joka on samalla omien tarinoidensa sepittäjä.

¶¶ Rinnallamme jokainen pienikin valtio voi tuntea turvaa olemalla ikään kuin kiviaidan takana. (Vladimir Putin, 2008.)

Putinin julkinen esiintyminen voi saada aikaan vaikutelman siitä, että ujon oloisen poliitikon vahvuusalueena ei olisi yleisön edessä puhuminen. Puheissa esiin tulevien kielikuvien tarkastelu osoittaa kuitenkin hillityn olemuksen takaa terävän tilannetajun, intuitiivisesti asioita yhdistävät ajatukset ja rikkaan retoriikan. Tarvittaessa puhujakorokkeelle nousee sananmiekillä terävästi sivaltava valtiomies, joka hyökkää mieluummin kuin puolustaa. Putinin retoriikka puolestaan ei ole hillittyä. Hän kertoo asioista usein niiden toisilla nimillä, mutta kieli on karskia ja sanoma voimakas. Putin puhuu paljon kielikuvien, mutta ei kaikista aiheista eikä kaikille yleisöille. Hän käyttää kielikuvia tyypillisimmin intuitiivisesti ja sellaisissa tilanteissa, joissa hän kokee yleisön tarvitsevan järkeen käypää selitystä tarkoituksilleen. Välineitä tähän ovat usein yleisön muistissa olevat viisaudet ja totuudet. Samalla hän selittää tarkoituksia myös itselleen.

¶¶ Toveri Susi tietää kenet syödä. Eikä se pyydä siihen lupaa. (Vladimir Putin 2006.)

¶¶ Susi, Kettu ja Jänis joutuivat samaan ansaan.

Aikansa siellä istuttuaan Susi kysyi: mitä aiomme syödä?

Kettu katsahti Jänikseen ja sanoi: toveri Susi tietää kyllä mitä syödä. (Vanha venäläinen vitsi.)

Putinin puheet ovat usein ironisia. Ne tarkastelevat maailmaa allegorioiden eli vertausten kautta, joiden merkitysten ymmärtäminen vaatii yleisöltä kykyä yhdistää asioita logiikan äärrajoilla. Tällaisten kielikuvien käyttö aikamme politiikassa osoittaa, että ihmiset eivät ole hitaita mukautumaan maailman muutokseen. Päinvastoin, ihmiset ovat aikakausia edellä. Ensimmäisistä politiikan teorioista alkaen on ymmärretty, että politiikkaa tehdään tunteilla ja tunteita herätetään puheilla. Isänmaallinen puhe vetoaa perhearvoihin ja lapsuuden satuihin viittaavat

kielikuvat herättävät nostalgiaa. Mutta turvallisuuspuhe on erityinen aihe, joka manifestoituu kun politiikkaa ohjaavat negatiiviset tuulet. Pelon tunne leviää ja saa yleisön valtaansa nopeasti. Kyse on ennen kaikkea vallankäytöstä, sillä turvattomuus liittyy ihmismielen moraalisiin asetelmiin. Kielikuva on tässä käyttökelpoinen tehokeino, sillä se kirjoittaa uudelleen yleisön muistia. Jo Cicero ja Aristoteles opettivat, että kielikuva on verraton kansan manipuloinnin väline. Sanoilla voidaan pukea kuka tahansa sudeksi tai lampaaksi. Samalla hahmon taakse kätkeytyy merkitysten verkosto, joka leimaa kollektiivisia käsityksiä. Kyse ei olekaan siitä, tarvitseeko Venäjän kansa tarinoita. Kyse on siitä, millaisilla tarinoilla Putin tekee politiikkaa.

¶¶ Suurin nationalisti Venäjällä olen minä.  
Ehkä karja ei sitä ymmärrä,  
mutta minun on kerrottava teille, ettei karhu pyytelupa keneltäkään. (Vladimir Putin, 2014.)

Kielikuvat muodostavat ikään kuin oman tasonsa Putinin politiikkaan. Se nousee kielellään ja koskettavuudellaan muun poliittisen retoriikan yläpuolelle. Tarinamaailmassa kaikki on joko turvatonta tai turvallista, mustaa tai valkoista. Putin luo kielikuvillaan emotionaalisia huippuja puheidensa tehostamiseksi, mutta ennen kaikkea hän rakentaa niillä ideologista maailmankuvaa. Siinä Venäjä on suurvalta. Itse asiassa suurvalta on liian laimea ja vanhahtava nimitys tälle ”palvelukselle, joka maailmaa on kohdannut”. Se on ”majesteettinen Venäjä”, jonka olemassaolo ilmenee parhaiten siinä, että se tekee mitä haluaa.

## Kerrottua todellisuutta

Ajatus Putinin kielikuvista muodostuvasta tarinasta on houkutteleva. Siinä yhdistyvät venäläinen suurvaltaunelma, mustavalkoinen maailmankuva, poliittinen mystiikka ja Putinin oma valtiomiesidentiteetti. Putinin kielikuva-politiikka osoittaa tekijänsä älykkyyttä. Siinä pätevät uniikit kielipelin säännöt, joita vastaavia aikamme politiikan maailmasta tuskin löytyy.

Tarina alkaa kielikuvalla tarpeillaan olevasta terroristista.

¶¶ Piiritämme bandiitit vaikka huussiin ja hävitämme ne! (Vladimir Putin 1999.)

Putinin poliittinen ura alkoi tällä kielikuvalla vuonna 1999. Tästä lähtien Putinin kannatus on ollut korkeinta juuri sellaisina aikoina, jolloin Venäjä on toteuttanut voimapolitiikkaa. Samoina aikoina Putin on myös käyttänyt eniten kielikuvia puheissaan. Tyypillisimmillään ne ovat kulloisessakin puhetilanteessa käsiteltävää asiaa yksinkertaistavia, mutta liittyvät aina suurempaan ideologiseen tarinaan. Kielikuvat siirtävät politiikan toiseen todellisuuteen, jossa poliittiset asiat ja asetelmat saavat arkisen merkityksen. Putin käyttää kielikuvapolitiikointiinsa mediaa. Hän kertoi ensimmäisen kielikuvansa televisioidussa suorassa lähetyksessä. Tapahduma oli historiallinen, sillä tuolloin sotatoimet käskettiin asevoimille ensimmäistä kertaa julkisesti tiedotusvälineissä. Kielikuva itsessään on vain yksittäinen lausahdus tuhansien joukossa. Siinä yhdistyvät kuitenkin monet huomion arvoiset seikat. Ensinnäkin se vaikutti jälkineuvostoliittolaisessa poliittisessa ilmapiirissä siten, että Putinin kannatus nousi hetkessä ja hänet valittiin Venäjän presidentiksi jo ensimmäisellä kierroksella. Vaikka silloiseen presidentin valintaan vaikuttivat varmasti myös monet merkittävämmät seikat, on kielikuvalla terroristeista ”tavallisina paskantavaisina” ollut merkittävä vaikutus koko Putinin poliittiselle uralle. Merkityksellistä on maailmanpoliittinen tilanne, jossa Putin kielikuvansa esitti sekä millaisen vaikutuksen se sai aikaan. Lausunnon perusteella lapsetkin ymmärsivät miten pahoja ja saastaisia terroristit ovat ja miten ne kuitenkin häviävät sankarille. Kielikuva uutisoitiin ympäri maailmaa näyttävästi. Länsimaat asettuivat Putinin puolelle terrorismin torjunnassa. Yhteinen vihollinen lämmitti Venäjän ja Yhdysvaltojen kylmenneitä suhteita ja Eurooppa alkoi varautua terrorismin vastaiseen uhkaan. Myös Naton turvallisuusstrategiaan ilmestyi uusia uhkakuvia.

Turvallisuuspuheena kielikuva oli siis vertaansa vailla, vaikka myöhempien tutkimusten valossa todellisten tapahtumien ja kerrotun totuuden väliin on mahtunut paljon tarinallisia elementtejä. Kerronnan olosuhteet kertovat paljon Putinista. Tuolloin pääministerinä toiminut Putin nousi puhujakorokkeelle, vaikka Venäjän perustuslaki ei sallinutkaan pääministerille oikeutta julistaa sotatoimia. Putin sai mahdollisuuden avata sanaisen arkkunsa ja toimi kuten itse on useissa tilanteissa tuonut esille: miehuullisesti ja pragmaattisesti. Juuri kuten hänen ihannoimat historian suurmiehet olisivat vastaavassa tilanteessa toimineet. Tarinakin oli sama kuin edeltäjillä, mutta nyt sen kuuli ja näki television kautta miljoonayleisö.

Putinin kielikuvapolitiikasta hahmottuu selvästi ideologian rakentaminen stereotyyppien avulla. Se on yksittäisiä puhetekoja laajempi tarina, joka nojaa venäläisten kollektiiviseen muistiin ja jonka rakentamiseen kaikki kielikuvat liittyvät. Kielikuvat kertovat luonnon sanelemasta voiman tasapainosta. Vahvasta ei tee vahvaa pelkkä koko, vaan se miten se osoittaa voimansa. Kaikki elämän osa-alueet sisältävät vastakkainasettelua ja kuri kuuluu yhteiskuntaan. Pääosa Putinin kielikuvista on suunnattu globaalille yleisölle. Tällöin ne perustuvat kaikille yhteisiin kielellisiin objekteihin, kuten eläimiin tai luontoon. Osa taas perustuu venäläiseen kulttuuriin, eivätkä ne avaudu ulkopuolisille täydessä merkityksessään.

▼▼ Vaska kuuntelee kyllä, vaikka jatkaakin linnun syöntiä. (Vladimir Putin, 2008.)

▼▼ Kehnosti laulaa satakieli kun edessä lipoo kissan kieli. (Ivan Krylov, 1818.)

Vaska on yleinen kissan nimi Venäjällä. Putin kertoi kielikuvansa puheessaan vain muutama kuukausi ennen Venäjän sotilasreformin julkaisua. Kielikuva kertoo jälleen ravintoketjusta sekä Neuvostoliiton aikaista totuutta siitä, että tieto liikkuu puheen avulla ja kuuntelijoita on kaikkialla. Tällaisten Putinille hyvin tyypillisten

kielikuvien vaikutus yleisössä on moniulotteinen. Ne toimivat puheen tehokeinoina ja samalla ne virkistävät yleistä käsitystä maailman julmuudesta. Sellaisenaan kielikuva voi avautua myös sotilasvoimaa perustelevana itsestäänselvytenä. Varsinaisessa merkityksessään se on kuitenkin täysin fiktiivinen: kissa ja sen ateriahetki eivät liity millään tavalla politiikkaan. Retorisena siirtona pelkästään faktoihin perustuva lausahdus ei toimisi. Poliitikassa kielikuva kuitenkin toimii: sen merkityksen käsittää vain rajattu yleisö luoden puolustusbudjetille sadusta tutun asetelman, joka on hyväksytty sellaisenaan jo satoja vuosia sitten. Toisaalta Putin ei ole sanonut mitään väärää. Pallo on heitetty yleisölle, jonka tulkinnat määrittävät millaista historiaa tulevaisuudessa kirjoitetaan.

Putin ei tee kielikuvillaan rajaa eri poliittisten aiheiden välille. Kaikki politiikka on kamppailua Äiti-Venäjän pyhien arvojen säilyttämiseksi. Toisaalta kielikuvista on löydettävissä joitakin asetelmia, jotka Putin nostaa politiikkaan ensimmäistä kertaa. Keskeisin juoni on kuitenkin ikivanha ja pysyvä kysymys siitä, kumpi ilmasuunta on lopulta ideologisesti paras. Tällä toistuvasti esiin nousevalla Idän ja Lännen asetelmalla Putin vahvistaa myös toveri Sudan identiteettiä kilpailla samoista saaliista Karhun kanssa. Putin puhuu vastakkainasetteluja sisältävin kielikuvoin kaikesta politiikasta. Hän liittää sotilaallista voimankäyttöä kuvaavia aspekteja kielikuvuihinsa esimerkiksi sosiaali- ja talouspolitiikasta puhuessaan. Putin käyttää huomattavan usein kielikuvia sodankäynnistä viitaten niillä kamppailuun kansakunnan selviytymisestä. Tällöin kerronta on tyypillisesti kaksivaiheista: hän tuo omassa kielikuvassaan esille jonkin toisen tarinan. Venäläisiin historiankirjoihin viittaavissa kielikuvissa on selvät piirteet herättää yleisössä pelote historian toistumisesta. Tosin historian oppikirjatkin on Putinin presidenttikausien aikana kirjoitettu osin uusiksi.

▼▼ Jos ei ole rahaa, mitä voit tehdä? Voit mennä kauppaan, mutta et ostaa mitään.

Et ruokaa, ohjuksia tai lääkkeitä. (Vladimir Putin,

2013.)

¶¶ Tämä muistuttaa surullisesti tilannetta, jossa fasisstijoukot piirittivät kaupunkejamme kuin oravat. (Vladimir Putin, 2014.)

## Linnut ja muut metsän eläimet

Oravat ovat pirullisia, mutta eivät niin vaarallisia kuin Rotat tai Susi. Ajatuksessa toteutuu kansan muistin merkitys tarinamaailmassa, jossa menneen muuttaminen toteutetaan usein vähättelemällä historiaa. Peto voi muuttua jyrsiäksi, mutta jos sen hampaat kasvavat, ne alkavat jälleen jyrsiä Karhun pesää. Historian vähättelyn voi liittää ajatukseen tarinan kaavasta. Sen alkuun kuvataan joitakin ongelmia, mutta ei niin suuria, kuin sankari tulee kohtaamaan varsinaisessa juonessa. Ajatus tukee osaltaan Putinin kerronnan alkumaisemaa, jossa evoluution osuus on ikään kuin juurtunut. Alussa oli Neuvostoliitto. Juoni on kuitenkin jatkuvasti kehittyvä ja täynnä vaaroja, joihin Karhu tarvitsee kyntensä. Lainaamalla sitaatteja historian suurmiehiltä, Putin tekee uutta politiikkaa, valmiilla välineillä, kollektiivisen muistin raameissa. Samalla hän linkittää politiikkaansa yhteisöllisesti hyväksytyihin tarinoihin ja hyperteksteihin.

¶¶ Ne, jotka eivät kadu Neuvostoliiton aikaisia tapahtumia, eivät omista sydäntä.  
Ne, jotka katuvat, eivät omista aivoja. (Vladimir Putin, 2005.)

¶¶ Joka ei tiedä, se tietäköön vasta, että vanha totuus on yhäti tärkeä:  
Pysy tyhjä pää tyhjänä vaikka, sille osoitetaan uusi paikka;  
Ei mikään lisää siihen järkeä. (Ivan Krylov, 1809.)

Putinin kielikuvista välittyvä historian muuttaminen vaikuttaa ulkopuolisesta aluksi kotikutoiselta, mutta sen luonne paljastuu entisen Neuvostoliiton aikaan viittaavissa kielikuvissa. Kyse on mustan muuttamisesta valkoiseksi ja edelliseen viitaten historian vähättelystä.

Kaksoisajattelu edellyttää yleisöltä kykyä sisällyttää samanaikaisesti ajatuksiinsa kokemukset ja Putinin kertoma tarina. Poliitiikka tuo tähän yhteisöllisen paineen, jossa uusi ajatus vie usein voiton. Ajatus on kärjistävä, mutta niin ovat Putinin kielikuvatkin. Esimerkiksi turvallisuuspoliittisessa mielessä Ukrainan ja Georgian kriisit ovat vaatineet venäläiseltä yleisöltä tietynlaista menneisyyden unohtamista. Putinin kielikuvissa juuri historia on voitu perustella osasyiksi Venäjän voimatoimille. Kielikuvat eivät itsessään vaadi kaksoisajattelua siirretyn sanan merkitystä enempiä, mutta pyrkimys siihen auttaa ymmärtämään kielikuvapolitiikkaa paremmin. Etenkin niissä aiheissa, joita Putin toistelee eri yhteydessä ja eri yleisöille. Yksi tällainen on Neuvostoliiton väärin ymmärretty historia. Toinen on ajatus kansojen välisestä ravintoketjusta. Kielikuvien kertomat asenteet ja asetelmat nousevat arvaamattomaan, kun niitä lähestyy kertojansa ajattelun imitaationa. Tästä hyvänä osoituksena on Putinin kielikuva vuodelta 2010, jolloin Ukrainan kriisiä ei osattu vielä edes aavistella.

¶¶ Olen eri mieltä siitä ettemme voittaneet viime sodassa. Vaikka jotkut käsittävät meidät eri valtioiksi Ukrainan kanssa, olisimme voittaneet joka tapauksessa. Me vaan olemme voittajakansa.

Kahta vuotta aikaisemmin Putin käytti kielikuvaa ”lahjasta” kuvatessaan Georgian sodan taustalla olevaa Venäjän lähialueen politiikkaa. Putin viittasi samassa yhteydessä myös Ukrainaan – siis kuusi vuotta ennen vihreitä miehiä Krimillä ja valkoisia avustusrekkoja Itä-Ukrainassa.

¶¶ Te ette ymmärrä että Ukraina ei ole valtio. Mikä se on? Se on osa Itä-Euroopan maaperää, mutta suurelta osin lahja meiltä.

Putin toteuttaa tarinana kerrontaa kielikuvapolitiikassaan ovelasti. Ensinnäkin taustalla rakentuu jatkuvasti ylläpidettävä ja lähes kaikilla kielikuvilla turvallisuuden koheesiota ylläpitävä ”metatarina”. Se pitää yllä pelon ilmapiiriä, jota

jaetaan kaikessa muussakin kommunikoinnissa: kodeissa, kouluissa, musiikissa, internetissä ja elokuvissa, jotka sisältävät myös tarinoita. Putin kuvaa maailman paikaksi, jossa on paljon vaaroja ja osa niistä voi olla tulevaisuudessa uhkia. Tähän tarinaan hän nostaa maailmanpoliittisista tapahtumista juonta tukevia ja sitä esimerkein terävöittäviä tapahtumia. Kerronta on monisäikeistä, jossa Putin itse määrittää kulloinkin seurattavan säikeen. Juonenkäänneiden kaippu saa jatkuvaa tyydytystä, sillä sotilaallisten tapahtumien puuttuessa Putin nostaa esille uusia teemoja. Tällöin politiikointiin käytetään kovia viitekohteita, kuten esimerkiksi lapsia. Tämä kaikki on nähtävissä pelkästään kielikuvista hahmottuvasta juonesta. Sankarikuva on nationalistinen. Se saa kasvot itse kertojassa. Lisäksi se saa muodon siellä täällä kuvailtavien sankarillisten ominaisuuksien kautta. Samalla kun Putin kuvailee sankaria, hän kuvailee vihollisen vastakkaisia ominaisuuksia. Tähän Putin on valinnut demokratian. Itsessään vaikeasti määriteltävä ja kautta aikojen näkemyksiä jakanut aihe on globaali ja kaiultaan positiivinen. Sankari on demokraatti, mutta sankari on maailmassaan täysin yksin.

¶¶ Ei ole ketään, kenen kanssa keskustella sen jälkeen kun Mahatma Gandhi kuoli.

Ongelma on siinä, että olen maailmassa demokratian kanssa täysin yksin. (Vladimir Putin, 2001.)

Vihollisia on kaikkialla, mutta kielellä kuvattuna kolme. Näissä vihollishahmoissa yhdistyvät kaikki pahan piirteet, joten nimeämällä jokin esimerkiksi terroristiksi, se saa taakakseen ennalta kuvatut Rotan ominaisuudet. Terroristi on lainsuojaton ja likainen jyrssi. Historiassa se oli Orava, mutta se on muuttunut rotaksi. Tämän lisäksi on kaksinaamainen ja aina Karhun saaliille pyrkivä toveri Susi. Suurin vihollinen on kuitenkin ikuinen paha, joka saa Putinin kielikuvien tarinamaailmassa usein henkimaailman olennon piirteitä. Se on ”asfaltin läpi kasvava ruoho”, ”Vaska-kissa”, joka ei lepää koskaan tai ”mikä tahansa skenaario.” Se voi riivata ”kenet

tahansa, joka ei vaali uskoa.” Se on heikkous, joka kostautuu kun ravintoketjun seuraava lenkki saavuttaa Karhun paikan ja vie siltä saaliin. Siksi Karhun on ylläpidettävä voimaansa ja puolustettava kotimetsäänsä kynnet vahvoina ja hampaat terävinä. Ennen kaikkea sen pitää säilyttää tarkat aistinsa ja viettinsä. Jos se taantuu, se ei saavuta asemaansa metsän kuninkaana. Samalla koko ekologinen tasapaino järkkyy ja parvesta erilleen lentäneet linnutkaan eivät selviydy. Karhu luo metsään turvan, joka Putinin kielikuvapolitiikassa on ”kiviäitä”. Se ei aitaa metsää sisään, vaan pitää sinne kuulumattomat ulkopuolella.

Mutta miksi Karhu on ravintoketjun huipulla jos Susi on sitä vahvempi? Tarinassa on ristiriita. Karhu on Putinin suuren tarinan uusi sankarihahmo. Vaikka karhu on Venäjän kansalliseläin, se ei ole esiintynyt Putinin kielikuvissa ennen vuotta 2013. Karhun ylivoimainen asema ravintoketjussa on tulevaisuusorientoitunutta kuvailua, joka tarvitsee lähtökohtaisesti alivoimaisen aseman. Alivoimalla perustellaan voiman kasvattamista, sillä vihollinen on vielä ylivoimainen. Toisaalta kyse voi olla siitä, että Putin maalaa lännen viholliskuvaa vain saadakseen jonkun pitävän perusteen asevoimien kehittämiseksi. Asetelma sopii jo valmiiksi kansan kollektiivisen muistin raamiin ja se voidaan kertoa uudelleen. Tarinoiden välinen dynamiikka on kuitenkin mielenkiintoinen. Putinin tarina kertoo samalla Karhusta, jota yritetään kahlita, ja Sudesta, jolla on lähes kaksinkertainen puolustusbudjetti. Esimerkki tuo esille monia ulottuvuuksia Putinin kielikuvapolitiikasta, mutta tärkein niistä on se, että Putin on nostanut turvallisuusagendalle Karhun. Samalla sinne lensivät myös linnut, joista osa ei halua lentää parvessa Karhun kotimetsässä, vaan pyrkii omille teilleen.

¶¶ On tiettyjä lintuja, jotka eivät halua lentää parven mukana. Vaikka ne haluaisivatkin lentää yksin, niitä tulee kohdella ymmärtävästi, jos mahdollista. (Vladimir Putin, 2012.)

Jos vanhat merkit pitävät paikkansa myös tulevaisuudessa, Karhun tarinaa kannattaa

seurata tarkoin. Juoni tulee seuraamaan välillä Suden pahuutta, välillä Karhun kehittymistä. Välillä Karhu tarvitsee lisää ravintoa voimistuakseen, koska muut pedot yrittävät kuitenkin tulla saaliinjakoon. Pahinta olisi, jos Karhu menettäisi hampaansa ja kyntensä. Silloin se siirtyisi lintujen tapaan elämään joko parvessa tai erikseen. Moni kutsuisi tällöin Venäjää ”kevyyvallaksi”: sellaiseksi kansakunnaksi, josta ei ole sen enempää haittaa, kuin hyötyäkään muille. Kenties seuraavissa jaksoissa tarinaan ilmestyvät myös Tiikeri ja Lammas. Tiikeri on Karhun kaveri, sillä se syö vain tuoretta lihaa ja saalistaa omalla reviirillään idässä. Seuraavaa sivua on jo vilautettu. Kuva Putinista Siperian-tiikeriä hoitamassa on piirtynyt jo suuren yleisön mielikuviiin jääkarhun kesyttämisen, lumikurkien saattamisen ja hauenpyynnin tavoin.

¶¶ Joskus toivon että ne antaisivat Karhun syödä marjoja ja hunajaa rauhassa omassa metsässään. Että ne jättäisivät Karhun rauhaan. (Vladimir Putin, 2014.)

¶¶ Kun Susi alkaa loukata, on oikeus sitä niskasta koukata ja tuomion eteen metsään tuoda. Siinä on laki, mitä moitteettomin, jossa Susille ei etuja suoda. Silti olen nähnyt, sen lisäksi, että Sudet ne raahaavat Lampaita metsään, kuten ennenkin. Oli Lammas vastaaja tai kantaja. (Ivan Krylov, 1821.)

## Lähteet

- Propp, Vladimir (1977), *Morphology of the Folktale*. Austin: University of Texas Press.  
Kunnas, Kirsi (1979), *Krylovin faabeleita*. Helsinki: WSOY.